

Asia: VN/25323/2021

Luonnos valtioneuvoston huoltovarmuusselonteoksi

Lausunto Utlåtande

Lausunnot lukuun 1. Johdanto

Utlåtande om kapitel 1 Inledning

Kymenlaakson liitto kiittää lausuntopyynnöstä. Kymenlaaksossa on tehty maakunnallista skenaariotyötä pitkään, ja tunnistettu mm. Venäjään liittyviä uhkia ja muuttujia. Vaikutuksia on tunnistettu myös merialuesuunnittelun skenaarioissa. Logistiikkamaakunta Kymenlaaksolle Venäjän sodan vaikutukset ovat vakavia: mm. rajaliikenteen määrä on romahtanut, metsäteollisuus kärsii raaka-ainepulasta ja energian saanti on vaikeutunut sekä hinta noussut.

Kymenlaakson liitto toteaa, että selonteossa ei ole tunnistettu maankäytön ja alueidenkäytön ennakoivaa roolia osana huoltovarmuuskokonaisuutta. Maankäytön suunnittelulla on tiivis yhteys huoltovarmuuteen mm. vesi- ja energiahuollon, logistiikan ja maanpuolustuksen näkökulmista. Maankäytön suunnittelun keinoin edistetään huoltovarmuutta varaamalla yhteis-kunnan kriittisille toiminnoille riittävät, oikein mitoitettut ja sijoitetut alueet. Esim. vesihuollon osalta maankäytön suunnittelulla varmistetaan toimet pohjavesien ja kriittisten pintavesien suojelemiseksi maankäytön keinoin vesille uhkaa aiheuttavien toimintojen sijoittumisen kautta, ja maa- ja metsätalouden osalta varmistetaan riittävän laajat ja yhtenäiset alueet. Tällä hetkellä huoltovarmuuden varmistaminen ei sisälly valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin (VAT) muuten kuin taustoittavissa teksteissä. Kymenlaakson liitto ehdottaa, että VAT:n päivittämistä tulee harkita tältä osin.

Huoltovarmuusselonteossa todetaan, että ”Sisämarkkinat, ja logististen ketjujen toimivuus ml. merikuljetukset ovat edellytys monien huoltovarmuuden kannalta tärkeiden hyödykkeiden saatavuudelle ja ulkomaankaupan turvaamiselle.” Kymenlaakso on osa TEN-T -verkostoa. Satamatoiminnot ja merikuljetukset ovat erittäin tärkeä osa huoltovarmuutta. Satama-alueiden, ratapihojen ja meriväylien infraa on ylläpidettävä.

Sotilaallisesti tarkasteltuna Kymenlaakso on strategisesti erittäin tärkeä alue, mikä vaikuttaa myös huoltovarmuussuunnitteluun. Sotilaallisen liikkuvuuden ajankohtaisiin kysymyksiin (Military mobility) ja siihen liittyviin investointitarpeisiin on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Komissio julkaisi 27.7.2022 TEN-T-asetusehdotusta muuttavan ehdotuksen. Komissio ehdottaa, että Venäjän ja Valko-Venäjän rajoille johtavat viimeiset yhteydet siirretään ydinverkolta kattavalle verkolle. Tulee varmistaa, että muutos ei heikennä Itä- ja Kaakkoisen Suomen asemaa. Edellytykset maan sisäisten liikenneväylien investointien toteuttamiselle ja tukien saamiselle tulee turvata.

Kymenlaakson liitto katsoo, että Valtakunnallinen Liikenne 12 –suunnitelma ja sen investointiohjelma on tarkistettava ja sen toteutuksen rahoitus on varmistettava myös huoltovarmuuden näkökulmasta.

Kymenlaakson raja- ja satamamaakunnan avainhankkeiden, kuten Vt 15, kaksoisraide Mussalo-Juurikorpi sekä muut Kaakkois-Suomen ja Kymenlaakson liikennestrategioiden investointien toteutuminen on varmistettava. On selvitettävä myös, millaisia vaikutuksia Saimaan kanavan liikenteen loppumisella on Kymenlaakson ja Kaakkoisen Suomen infraverkkoon huoltovarmuuden näkökulmasta, ja millaisia investointitarpeita muutos aiheuttaa.

Mahdollisia pakolaisvirtoja ei ole huomioitu osana huoltovarmuutta, vaan lähinnä huoltovarmuuteen liittyvänä riskinä. Huoltovarmuusselonteossa olisi hyvä avata, miten varaudutaan mahdollisten pakolaisvirtojen vastaanottamiseen yhteiskunnan kantokyvyn näkökulmasta.

Ilmastonmuutos on tunnistettu selonteossa osana uhkia. Kymenlaaksossa on valmistunut ensimmäinen maakunnallinen ilmastonmuutokseen sopeutumisstrategia, jolla uhkiin pyritään varautumaan alueellisesti.

Kyberturvallisuus nousee esiin selonteossa monessa kohtaa. Kymenlaakson liitto rahoittaa kyberturvallisuuteen liittyvää kehittämistä, ja on nostanut mm. digitalouden ja siihen liittyvän kyberturvallisuuden yhdeksi älykkään erikoistumisen kärjistä. Lisäksi maakunnan ammattikorkeakoulu XAMK panostaa vahvasti kyberturvallisuuteen liittyvään koulutus- ja TKI-toimintaan. Toimintaa on kehitettävä ja tuettava osana kansallista huoltovarmuuden osaamis- ja varautumistyötä.

Kymenlaakson keskeinen asema sekä raja- ja varuskuntamaakuntana että myös logistiikka- ja satamamaakuntana on tunnistettava ja vahvistettava kansallisen turvallisuuden ja huoltovarmuuden varmistamiseksi. Tarvittavia investointeja osaamiseen ja infraan tulee edistää välittömästi.

Investoinnit tukevat paitsi Kaakkoisen Suomen raja-alueiden elinvoimaisuutta myös turvallisuus- ja huoltovarmuuspoliittisia kansallisia ja kansainvälisiä tavoitteita.

Lausunnot lukuun 2. Kansainvälinen yhteistyö

Utlåtande om kapitel 2 Internationellt samarbete

-

Lausunnot lukuun 3. Huoltovarmuuden toimintaympäristön kehitys ja sen vaikutukset

Utlåtande om kapitel 3 Utveckling av försörjningsberedskapens verksamhetsmiljö och effekterna av denna utveckling

-

Lausunnot lukuun 4. Kansalaisvarautuminen

Utlåtande om kapitel 4 Medborgarnas beredskap

-

Lausunnot lukuun 5. Huoltovarmuuden toimintamalli

Utlåtande om kapitel 5 Verksamhetsmodell för försörjningsberedskapen

-

Lausunnot lukuun 5.1.5 Sektorikohtaisen varautumisen lähtökohtia

Utlåtande om kapitel 5.1.5 Utgångspunkter för den sektorsvisa beredskapen

-

Lausunnot lukuun 6. Sotilaallinen huoltovarmuus

Utlåtande om kapitel 6 Militär försörjningsberedskap

-

Lausunnot lukuun 7. Huoltovarmuuden kehittämislinjauksia

7.1 Huoltovarmuuden taloudelliset resurssit

Utlåtande om kapitel 7 Riktlinjer för utveckling av försörjningsberedskapen

7.1. Ekonomiska resurser för försörjningsberedskapen

-

7.2. Huoltovarmuuslainsäädännön ajantasaistaminen

7.2. Uppdatering av försörjningsberedskapslagstiftningen

-

7.3. Sektorikohtainen varautumisen ja yhteistyön kehittäminen sekä osaamisen varmistaminen

7.3. Utvecklande av den sektorsvisa beredskapen och det sektorsvisa samarbetet samt säkerställande av kompetensen

-

7.4. Verkostomallin kehittäminen sekä jatkuvan yhteiskunnallisen vuoropuhelun tarve

7.4. Utveckling av nätverksmodellen och behovet av en kontinuerlig samhällsdialog

-

Lausunnot liitteeseen 1

Utlåtande om bilaga 1

-

Muut selontekoa koskevat yleiset kommentit

Övriga allmänna kommentarer om redogörelsen

-

Karhunen Anna-Riikka
Kymenlaakson liitto - aluesuunnittelu ja aluekehitys